

26 Aralık 2006 Salı

.....

4. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Mali Sektöre Olan Borçlarının Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu(1/1267) (S.Sayısı: 1312) ^(x)

BAŞKAN – Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Komisyon raporu 1312 sıra sayıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Tasarının tümü üzerinde söz isteği var.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Trabzon Milletvekili Sayın Akif Hamzaçebi, buyurun.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin mali sektöre olan borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin kanun tasarısının tümü hakkında Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarı birkaç gün önce Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüldü ve bugün de şu andan itibaren Genel Kuruldaki görüşmesine başlamış bulunuyoruz. Kapsam itibarıyla küçük ve orta boy işletmelerin, yani, KOBİ'lerin mali sisteme, yani, bankalara ve benzeri kredi kurumlarına olan borçlarının yeni bir yapıya kavuşturulmasını amaçlıyor. KOBİ'ler gerek 2001 krizinin sonrasında çıkan İstanbul yaklaşımının kapsamına girmemiş olmaları nedeniyle gerek halen yaşamakta olduğumuz ekonomideki bazı problemler, finansman sıkıntıları nedeniyle finansman güçlüğü içine girmişler ve bunların mali sisteme olan ödemelerinde, kredi borçlarının geri ödemesinde zaman zaman sorunlar meydana gelmiştir. Tasarı, bu geri ödeme güçlüğü, kredileri zamanında geri ödeyemeyen KOBİ'lerin bu kredilerine yeni bir vade sağlanmasını amaçlıyor.

Sayın Bakanın tasarıya ilişkin olarak vermiş olduğu bilgilere göre, tasarının kapsamına potansiyel olarak 40 bin civarında KOBİ girebilecektir ve bu 40 bin civarında KOBİ'nin mali sisteme yaklaşık 1 milyar YTL tutarında, eski para birimiyle ifade edecek olursak 1 katrilyon Türk lirası tutarında borcu bulunmaktadır.

Tabii ki, tasarı eğer yasalaşırsa bu borcun otomatik olarak yeni bir vadeye kavuşturulmasını sağlamıyor, sadece alacaklı olan bankaların aralarında anlaşmak suretiyle bu KOBİ'lere ödeme konusunda biraz kolaylık göstermelerine imkân sağlıyor. Yani, bir gönüllülük söz konusu burada. Bankalar isterlerse o KOBİ için anlaşabilecekler ve o KOBİ'nin banka sistemine olan borcuna yeni bir vade tanıyabileceklerdir. Tabii ki, bu vade tanınırken faizde indirim söz konusu olabilir, yeni kredilendirme söz konusu olabilir, belki anaparanın bir kısmından bankanın vazgeçmesi söz konusu olabilir. Bütün bunlar, tasarının düzenlediği konular.

Ancak, tekrar ifade edeyim ki, tasarı, gönüllülük esasına dayalıdır. Yani, bankalar KOBİ'lerin borçlarını yeni bir vadeye bağlama konusunda, KOBİ'lere kolaylık sağlama konusunda hiçbir zaman bir zorunluluk altında değillerdir. Bunu, özellikle belirtiyim.

^(x) 1312 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Dolayısıyla, tasarının kapsamına potansiyel olarak girmesi mümkün olan 40 bin civarındaki KOBİ uygulamada fiilen çok az bir sayıya ulaşabilir, çok az bir sayı bu tasarının kapsamından yararlanabilir.

Değerli arkadaşlar, banka sistemine olan borçların yeniden yapılandırılması genellikle krize giren ekonomilerde kriz sonrası alınan önlemler çerçevesinde uygulamaya konulmaktadır. Bunun uygulamasına baktığımızda, Türkiye'deki ilk uygulamasının 2001 krizinden sonra, 2001 Şubat ayında yaşadığımız krizden sonra 2002 Ocağında yürürlüğe giren ve finansal yeniden yapılandırma programı olarak isimlendirilen 4743 sayılı Yasa ile olmuştur.

Dünyadaki uygulamalarına baktığımızda, bunun dünyadaki bilinen ilk uygulamasının, ciddi uygulamasının İngiltere'de olduğunu görüyoruz. İngiltere'de 70'li yıllardan sonra yükselen enflasyon ve onunla birlikte ekonomide meydana gelen durgunluk reel sektörün banka sistemine olan borçlarının ödenmesinde sorunlar yaratmış ve çıkarılan bir yasayla, İngiltere Merkez Bankasının öncülüğünde, İngiltere'deki reel sektöre bir kolaylık sağlanmış. Buna terminolojide "Londra Yaklaşımı" denmektedir. Bizim "İstanbul Yaklaşımı" olarak isimlendirdiğimiz yaklaşımın, uygulamanın bir benzeri İngiltere'de 70'li yıllarda olmuştur ve "Londra Yaklaşımı" ismini almıştır. Esasen bizdeki uygulamaların da "yaklaşım" adıyla isimlendirilmesi buradan kaynaklanmaktadır.

Londra Yaklaşımının sonrasında, hatırlayacaksınız, 1997 yılında Güneydoğu Asya ülkelerinde bir kriz meydana geldi ve Güneydoğu Asya ülkelerinde meydana gelen kriz sonrasında o ülkelerin reel sektörü, İngiltere'deki gibi, bizdeki gibi zora düştü; kredilerini ödemekte zorlandı ve o ülkeler de kendilerine mahsus uygulamalar geliştirdiler. Tayland, Endonezya, Malezya, Kore bu ülkelerin başlıcalarıdır. Başka ülkelerde de olmuştur bu. Meksika'da olmuştur, Japonya'da olmuştur. Her ülke kendi şartlarına göre bir finansal yeniden yapılandırma programını, bankacılık sisteminde yaşadıkları kriz sonrasında uygulamaya koymuştur ve her ülkede bu başka bir isimle anılmıştır.

Dünyadaki bu uygulamalar 2001 kriziyle birlikte bizde de gündeme gelmiştir. 2001 krizini hatırlayacaksınız, döviz kuru, bir anda, yapılan devalüasyon sonrasında olağanüstü ölçüde değişikliğe uğradı. Türk lirası, büyük ölçüde değer kaybetti ve bunun sonrasında da bankacılık sisteminde, mali sistemde başlayan kriz, orayla sınırlı kalmadı, doğal olarak, bütün ekonomiye şamil oldu, bütün ekonomiyi etkiledi ve mali sistem krizi, daha sonra bir reel sektör krizine dönüşmeye başladı. Esasen, bankacılık sisteminde yaşanan krizlerin, reel sektörü, ekonomiyi, ekonomide yer alan işletmeleri etkilememesi düşünülemez.

Değerli arkadaşlar, o günlerin belirsizlik ortamında, bir yandan bankacılık sistemi o günkü hükümet tarafından düzeltilmeye çalışırken, bir yandan da reel sektörün banka sistemine olan borçlarının yeni bir vadeye, yeni bir yapıya kavuşturulması tartışılmaya başlandı. O günlerde, bankacılık sistemi güçlendirilmeye çalışılırken, gerçekte reel ekonominin ihtiyaçları bir kenara atıldı maalesef ve bankacılık sistemi, kendi durumunu kurtarmak, kendi durumunu düzeltebilmek için, açmış olduğu kredileri geri çağırdı. Bunu hepimiz hatırlayacağız. Açılan kredilerin sadece bankacılık sistemini düzeltme uğruna geri çağırılıyor olması, doğal olarak, reel kesimi, kredi açılmış olan işletmeleri olağanüstü zorda

biraktı. Zaten, faizlerin olağanüstü yükseldiğini hatırlayalım. Yükselen faizlerle reel ekonominin zora girdiğini düşünelim o günlerde ve böyle bir ortamda, aynı çerçevede kredilerin de geri çağrıldığını düşünürsek, reel sektörün ne kadar zorda kaldığını bilebiliriz ve bu çerçevede, 2002 Ocak ayında, reel sektörün banka sistemine olan borçlarının yeni bir yapıya kavuşturulması amacıyla, gerektiğinde faizlerinin silinmesi gerektiğinde ana paradan indirimine gidilmesi suretiyle, yeni bir vadeye bağlanması amacıyla çıkarılan bu yasaya baktığımızda, yasanın kapsamının aslında geniş tutulduğunu görürüz. Yani, yasa, kredi açılmış olan ve kredileri, borcunu vadesinde ödeyemeyen, ödeme gücünü çeken bütün işletmeleri kapsamına alıyordu, ama uygulama öyle olmadı. Uygulamaya baktığımızda, “İstanbul Yaklaşımı” olarak isimlendirdiğimiz Ocak 2002’deki yasanın kapsamına toplam 318 firmanın girdiğini görüyoruz, Haziran 2002, Haziran 2005 tarihleri arasındaki uygulamada toplam 318 firmanın bankacılık sistemine olan yaklaşık 6 milyar dolarlık borcu vadelenmiştir. Alacaklı bankalarla bu firmalar bir araya gelmiş, anlaşmışlar ve bu borç, 6 milyar dolarlık borç -tam rakamıyla 5 milyar 960 milyon dolar- yeni bir vadeye bağlanmıştır.

Değerli arkadaşlar, 318 firma bu uygulamadan yararlanmıştır. 318 firma ve o kredi borcunu dikkate alırsak, ekonominin gerçekte çok küçük bir kesimini teşkil eden, oluşturan şirketlerin kapsamdan yararlandığını görüyoruz. 5,9 milyar dolarlık kredi borcunun 5,3 milyar doları büyük ölçekli firmalar tarafından ödenmek üzere yeni bir yapıya kavuşturulmuştur. 600 milyon doları da küçük ölçekli firmalar tarafından ödenmek üzere yeni bir yapıya kavuşturulmuştur.

Değerli arkadaşlar, buradaki, “İstanbul Yaklaşımındaki” küçük ölçekli firmaların bugün görüşmekte olduğumuz tasarının kapsamak istediği KOBİ’lerden bile büyük olduğunu unutmamalıyım.

Değerli arkadaşlar, bu çerçevede önümüzdeki bu tasarımı değerlendirirsek, şunları görüyoruz: Birincisi, kriz 2001 Şubat ayında meydana geldi, 318 firmayı kapsamına alan “İstanbul Yaklaşımı” 2002 Ocak ayında yürürlüğe girdi. 2005 Haziranına kadar o yasa kapsamında bir uygulama yapıldı. Yıl 2006, 2006 yılı bitiyor, 2007 yılına giriyoruz ve “Anadolu Yaklaşımı Tasarısı” olarak isimlendireceğimiz bu tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine geldi. Her şeyden önce ifade edeyim ki, bu oldukça gecikmiş bir tasarıdır. Neden gecikmiştir? ekonomimizin rakamlarına baktığımızda, ekonomideki işletmelerin yüzde 99,5’unun KOBİ tanımına giren işletmeler olduğunu görüyoruz. Esasen, bütün dünya ülkelerinde KOBİ’ler sayısal olarak o ülke ekonomisindeki işletmelerin yüzde 95’inin üzerindeki bir sayıyı oluştururlar. Türkiye’de de bu rakam farklı değil. Türkiye ekonomisinin ölçek olarak gelişmiş ekonomilerden tabii ki daha küçük olması nedeniyle, KOBİ tanımı kapsamına giren işletme sayısı çok daha fazla olmaktadır.

Bizdeki KOBİ tanımını Avrupa Birliğindeki KOBİ tanımıyla kıyasladığımızda, bizdeki KOBİ tanımının, Avrupa Birliğindeki KOBİ tanımından daha mütevazı olduğunu görürüz. Avrupa Birliğindeki KOBİ tanımında, cirosu 50 milyon euro ve altında olan işletmelerin KOBİ tanımında olduğunu görüyoruz. Bizdeki KOBİ tanımına bakarsak, yıllık çalışan sayısı 250’den az olan ve aynı zamanda bilanço aktif toplamı veya yıllık cirosu 25 milyon YTL’den az olan işletmelerin KOBİ tanımına girdiğini görüyoruz.

Tasarı, bu KOBİ tanımına giren işletmeleri kapsamına alacak şekilde Hükümet tarafından hazırlanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisine getirilmişti. Ancak, Plan ve Bütçe Komisyonunda, bizim de Cumhuriyet Halk Partisi olarak önerimizle kapsamın biraz daha genişletilmesi yönündeki önerimiz İktidar Partisi grubunca da benimsendi, Hükümet tarafından da benimsendi ve sonuçta KOBİ tanımı, bu yasa uygulamasına mahsus olmak üzere değiştirildi.

Şimdi, bu yasa uygulamasındaki tanıma bakarsak, yıllık cirosu 25 milyon YTL'den az olan işletmeler, istihdam ettiği kişi sayısı ne olursa olsun, bu yasa uygulamasında KOBİ sayılacak veya aktif toplamı yine 25 milyon YTL'den az olan işletmeler KOBİ sayılacak, yine ayrıca istihdam ettiği kişi sayısı 250'den az olan işletmeler, cirosu ne olursa olsun -25 milyon YTL'nin üzerinde olabilir, onun altında olabilir- yine bu tasarı, bu yasa uygulamasında, KOBİ sayılacak, bu KOBİ'lerin banka sistemine olan borçları yeniden yapılandırılabilir. Ancak, tekrar ifade edeyim ki, İstanbul yaklaşımında olduğu gibi, Anadolu yaklaşımında, yani, bu tasarı uygulamasında da yine sistem gönüllülük esası üzerine kuruludur. Bankaların bu borçları yeniden yapılandırması, yeni bir vadeye bağlaması konusunda herhangi bir zorunluluk bulunmamaktadır.

Tasarı, yine Plan ve Bütçe Komisyonuna KOBİ'lerin 31/12/2005 tarihine kadar ödeyemedikleri borçları kapsamına almışken, Plan ve Bütçe Komisyonunda, Cumhuriyet Halk Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisinin birlikte önerileriyle, 31/10/2006 tarihine kadar olan ve ödenmemiş olan borçların yeniden yapılandırılması şeklinde düzeltilmiş ve kapsam, KOBİ tanımına paralel olarak, KOBİ tanımında yapılan değişikliğe paralel olarak ikinci bir şekilde genişletilmiştir. Bunlar, tasarıda, Plan ve Bütçe Komisyonunda yapılan önemli değişikliklerdir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarıdaki bu önemli değişiklikler yanında, bazı sorunları da sizlerin dikkatine sunmak istiyorum. KOBİ'lerin banka sistemine olan borçları yanında, vergi dairesine, Sosyal Sigortalar Kurumuna da borçları olabilir. Tasarı, bu konuda genel sistemden ayrılmamıştır. Yani, 6183 sayılı Yasaya göre, vergi ve sigorta prim borçları yirmi dört aya kadar taksitlendirilebilmektedir. Burada da bu borçların yirmi dört aya kadar taksitlendirilebileceği hükme bağlanmıştır. Buradaki sorun şudur: Tasarı, bu borçların taksitlendirilmesinde kanuni faiz oranını almıştır. Kanuni faiz oranı, yıllık yüzde 9'dur. Vergi borcunun taksitlendirilmesinde veya sigorta prim borcunun taksitlendirilmesinde uygulanan faiz oranı ise yıllık yüzde 24'tür. İlk bakışta, yüzde 9'luk oran yüzde 24'ten düşük olduğu için, tasarının daha avantajlı olduğu gözükmektedir. Şüphesiz, avantajlıdır faiz konusunda, ancak, vadenin uzamasına paralel olarak, yüzde 9'luk kanuni faiz oranı yükselebilmektedir, çünkü, 3095 sayılı Yasa'nın düzenlediği kanuni faiz uygulamasında bileşik faiz uygulaması söz konusu olabildiği için yüzde 9'luk faiz oranı yirmi dördüncü aya doğru oldukça yükselebilecektir, bunu önlemek gerekir. Mademki yüzde 9'luk bir faiz oranı benimsenmiştir, uygulamada bu karışıklığa gitmeye gerek yok; 6183 sayılı Yasa uygulamasında basit faiz uygulaması vardır, aynı uygulamayı bu tasarıya koymak gerekir. Bu, bizim Plan ve Bütçe Komisyonunda önergeyle önerdiğimiz bir husustu, ancak, orada maalesef kabul görmedi.

Bu noktada ikinci sorun şudur: İkinci sorun, KOBİ'lerin vergi borcunun taksitlendirilebilmesi için vergi dairesine teminat gösterme zorunluluğu vardır, teminat göstermezse taksitlendirme yapılamaz. Ee, KOBİ'ler zaten borç içerisinde, borcunu ödeyememiş, mevcut varlıkları bankalar tarafından ipotek altına alınmış; onların vergi dairesine teminat olarak gösterilmesi hâlinde vergi dairesinin bunu kabul etme olanağı da yok. O hâlde, bu Yasa uygulamasına mahsus olarak, vergi ve sigorta prim borçlarının taksitlendirilmesinde teminat aramayalım diye öneriyorum değerli milletvekilleri. Bu önerimizi Plan ve Bütçe Komisyonunda yaptık, ancak, orada kabul görmedi. Bu iki konuya yönelik önerimizi yine Genel Kurulun takdirine sunacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu vesileyle şu konuya da değinmek istiyorum: Dün, burada, bütçenin tümü üzerindeki görüşmeler yapılırken, iktidar partisi grubu adına söz alan bir arkadaşımız, kendi Hükûmetleri döneminde hayat standardı esasının kaldırıldığını ifade ettiler. Bu, esnafımızı da ilgilendirdiği için bu tasarı vesilesiyle burada bunu açıklama ihtiyacı duyuyorum. Çünkü, hayat standardı esas -eğer uygulamada olsaydı- esnafımızı, KOBİ olarak isimlendirdiğimiz işletmelerin sahiplerini de, eğer ferdî işletmeye onları da çok yakından ilgilendiren bir uygulamadır. Hatta o kadar iddialı bir cümle kullandı ki konuşmacı arkadaşımız, "Hayat standardı esasını kaldırma şerefi Adalet ve Kalkınma Partisi Hükûmetine aittir." dedi. Ben bunu duyunca doğrusu çok üzüldüm. O arkadaşımızın başka açıklamalarını da değerlendirmek isterdim ama, bu platform buna şu an müsait değil, onlara girmiyorum. Bütçe konusunda vermiş olduğu rakamların gerçekçi bir değerlendirmeye hiçbir ilgisi olmadığını belirtmeliyim. Yani, hem "Bütçeleri küçülttük Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde." diyeceksiniz hem küçülen bütçelerden tarıma, personele daha fazla pay verdiğinizi söyleyeceksiniz. Bu mümkün değil.

Söyleyeceğim konu şudur: Hayat standardı esas önceki hükûmet döneminde, yani, AKP öncesindeki hükûmet döneminde çıkarılan bir yasayla iki yıl için getirilmiştir; 2000 ve 2001 yılları için getirilmiştir değerli arkadaşlar. Yani, herhangi bir düzenleme yapılmamış olması halinde hayat standardı esas 2001 yılı sonunda kendiliğinden yürürlükten kalkıyordu. Zaten de yürürlükten kalktı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULLAH ERDEM CANTİMUR (Kütahya) – Daha önce kim uzattı, hangi hükûmetler uzattı?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Sayın Başkan...

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisinin yaptığı şudur. Burada soruyu soran arkadaşımıza da cevap olsun diye söylüyorum. İlk iktidar olur olmaz Türkiye Büyük Millet Meclisine getirmiş olduğunuz bir tasarı Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülürken vermiş olduğunuz bir önergeyle, yürürlükten kalkmış, süresi bitmiş olan hayat standardı esasını yeniden 2002 yılı için ihdas etmek istediniz. Önerge burada, 2002 yıl sonunda iktidar partisi grubundan iki arkadaşımızın imzalarını taşıyor. Bir arkadaşımız da burada şu anda. Bunu Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul ettiniz; bizim eleştirmeye, ısrarımıza rağmen kabul ettiniz. O kadar şiddetli gündeme getirdik ki, burada Plan ve Bütçe Komisyonu o maddeyi

geri çekti ve o bu şekilde, sizin talebinize, isteminize rağmen yürürlüğe girmemiş oldu. Evet, şimdi...

ABDULLAH ERDEM CANTİMUR (Kütahya) – Daha önceki yıllarda hangi hükümetler uzattı?

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Onu söylüyorum işte. Yani, siz, bitmiş olan bir uygulamayı yeniden getirmek istediniz, bunda başarılı olamadınız. Bunun bir şerefi varsa, bu bize aittir. Siz, eğer...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, son cümlelerinizi rica ediyorum.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Son cümlem Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Bu kalkmış olan bir uygulamayı, esnafa vergi getirecek şekilde yeniden gündeme getirip de bundan vazgeçmek hangi kelimeyle, hangi sıfatla isimlendirilir, doğrusu bilemiyorum. Polemik uzmanı da değilim, ama bunu isimlendirmeyi ben sizlere bırakıyorum. Sözlerimi burada bitirirken, tasarının belirttiğim iki eksiğine rağmen –ki, bu eksiklikleri önergeyle Genel Kurulun takdirine sunacağız- tasarının lehinde olduğumuzu ve kabulü yönünde oy kullanacağımızı ifade etmek istiyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Hamzaçebi.